

การทำหนังสือ (Book Making)

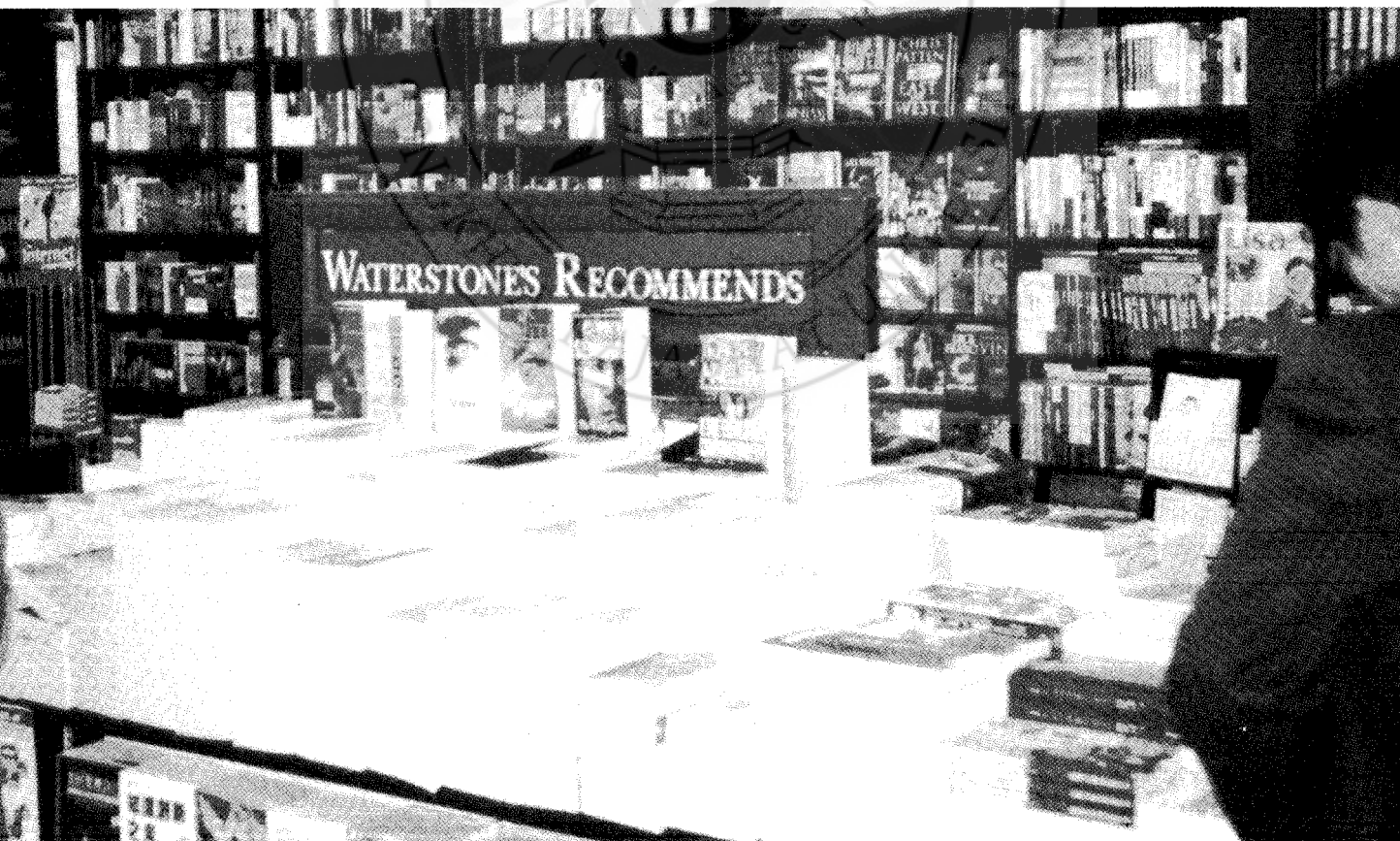
ในที่นี้ หมายถึง การบรรณาธิการ และการออกแบบภารกิจของคนทำหนังสือ ก็คือ การทำต้นฉบับของผู้เขียนให้สำเร็จเป็นหนังสือที่มีคุณภาพและเป็นที่น่าสนใจของผู้อ่านหรือผู้ซื้อกิจกรรมในการทำหนังสือคือการแสวงหาพิจารณาคุณภาพและตรวจทานต้นฉบับ การออกแบบหรือการกำหนดรูปลักษณะของหนังสือ (Book editing) เช่น ขนาดรูปเล่ม ช่วงกว้างของบรรทัด ขอบว่าง ขนาดตัวอักษร ชนิดของกระดาษ ภาพประกอบ แบบปก และการทำเล่ม ส่วนการผลิตในแง่ของการทำหนังสือนั้นหมายถึงการประสานงานการผลิตกับบุคคลหรือ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ช่างศิลป์ ช่างภาพ ช่างเพลท ผู้เรียงพิมพ์ และโรงพิมพ์ ตลอดจนการควบคุมคุณภาพของงานพิมพ์ตามกำหนดของการออกแบบ และกำหนดเวลาในการผลิต ในที่นี้คนที่ทำหนังสือ จึงหมายถึง บรรณาธิการ ผู้ออกแบบ ช่างศิลป์ และผู้ประสานงานการผลิต งานส่วนใหญ่ของคนทำหนังสือเป็นงานที่จัดเตรียม และทำก่อนส่งงานเข้าโรงพิมพ์ แต่ความหมายที่ใช้กันโดยทั่วไปมักครอบคลุมถึงบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสือ และในบางกรณีหมายรวมถึงผู้เขียนด้วย คนทำหนังสือดังกล่าวข้างต้นนั้น อาจเป็นผู้ปฏิบัติงานในสำนักพิมพ์ หรือในหน่วยงานอิสระที่รับงาน

ของสำนักพิมพ์มาทำ หรืออาจเป็นผู้รับทำงานอิสระเฉพาะอย่างตามความสามารถของตน เช่น ออกแบบหนังสือ ออกแบบปก เขียนภาพประกอบ เป็นต้น

การผลิตหนังสือ (Book Production)

ในที่นี้หมายถึง การใช้เครื่องมือ และเครื่องจักรต่างๆ เพื่อผลิตหนังสือออกมาให้ได้จำนวนมากๆ ในคราวเดียวกัน ผลผลิตในขั้นของการทำหนังสือคือสำเนาต้นฉบับ ส่วนผลผลิตในขั้นของการผลิตหนังสือ คือ ต้นฉบับ ซึ่งจะผลิตออกมาให้ได้จำนวนมาก และคุณภาพตามต้องการเพียงใด ก็ย่อมต้องอาศัยประสิทธิภาพของเครื่องจักร เป็นองค์ประกอบ

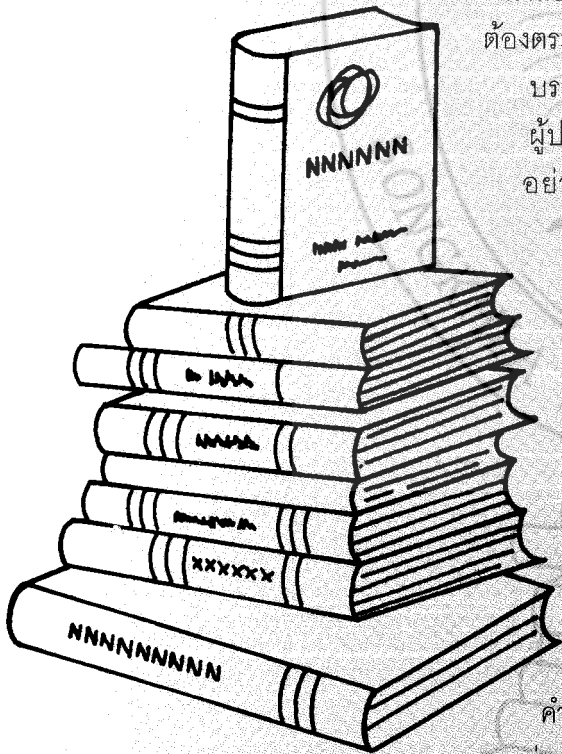
ภารกิจของคนทำหนังสือ

คนที่ทำหนังสือ มีภารกิจ 2 ประการคือ ทำให้การสื่อสารระหว่างผู้เขียน และผู้อ่านง่ายเข้า และทำให้หนังสือเป็นสินค้าที่ประสบความสำเร็จ

หนังสือเป็นสื่อบันทึกความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของผู้เขียนที่ถ่ายทอดไปยังผู้อ่านโดยผ่านทางกระบวนการของการอ่าน คนทำหนังสือซึ่งเป็นผู้นำต้นฉบับ ของผู้เขียนมาทำเป็นหนังสือ ต้องตระหนักถึงภารกิจประการแรกดังกล่าวแล้วด้วยการจะ บรรลุภารกิจนี้ จำเป็นที่บรรณาธิการผู้ออกแบบ และ ผู้ประสานงานการผลิต จะต้องประสานกับผู้เขียน อย่างใกล้ชิด พยายามเรียนรู้ เพื่อทำความเข้าใจ เจตนาอารมณ์ของผู้เขียนที่ปรากฏในต้นฉบับ และ ใช้ความรู้ความสามารถที่จะสร้างสรรค์ให้ต้นฉบับ นั้นสำเร็จออกมาเป็นหนังสือที่มีประสิทธิภาพ ในการสื่อสาร คือ ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย และตรงกับเจตนาอารมณ์ของผู้เขียน ตลอดจน มีความพอใจที่จะอ่านด้วย

ด้วยเหตุนี้บรรณาธิการ จึงมีหน้าที่ต้อง ตรวจสอบและปรับปรุงต้นฉบับ ทั้งในแง่ของ ข้อเท็จจริง และแบบแผนการนำเสนอ เพื่อลด อุปสรรคของการสื่อสาร ผู้ออกแบบจึงต้อง คำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ทางกายภาพที่จะเสริม การอ่าน และความพอใจที่จะอ่าน เช่น แบบและขนาด ของตัวพิมพ์ ช่องกว้างของบรรทัด ขอบว่าง ภาพประกอบ สีสัน

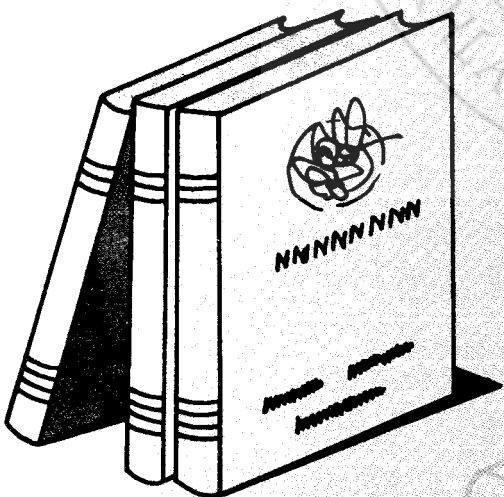
กระบวนการจัดทำหนังสือ

คำว่า กระบวนการ หมายความว่า กรรมวิธีหรือลำดับการกระทำซึ่งดำเนินต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับใดระดับหนึ่ง ดังนั้น กระบวนการจัดพิมพ์หนังสือ ก็คือ การนำต้นฉบับมาดำเนินการตามขั้นตอนของเทคนิคการทำหนังสือจนสำเร็จออกมาเป็นเล่ม และจัดจำหน่ายหรือเผยแพร่จนถึงผู้อ่าน

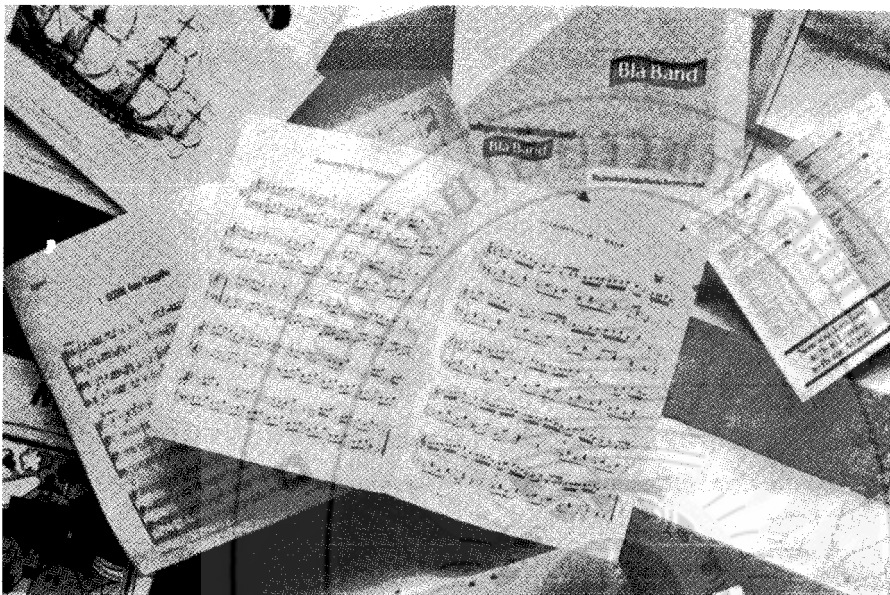
ถ้าเราพิจารณากระบวนการจัดพิมพ์หนังสือ ในลักษณะที่คนหนึ่งเป็นทั้งผู้เขียน ผู้ตรวจทานต้นฉบับ ผู้ออกแบบ ผู้ติดต่อว่าจ้างโรงพิมพ์ ผู้พิสูจน์อักษร นอกจากนั้นเมื่อพิมพ์หนังสือเสร็จแล้ว ก็ยังเป็นผู้จัดจำหน่ายหรือวางตลาดด้วยตนเอง เราก็อาจจะไม่รู้ลึกว่ากระบวนการจัดพิมพ์หนังสือมีขั้นตอนของการดำเนินงานที่ย่างยากอะไร แต่ผู้ที่จะดำเนินงานเช่นนี้จะประสบความสำเร็จน้อยมาก เพราะฉะนั้นจะต้องใช้ความรู้ความสามารถหลายแขนงวิชาที่ประกอบกัน ทั้งยังต้องมีความวิริยะอุตสาหะอย่างยิ่งด้วย ผู้ที่มีประสบการณ์เช่นนี้มาครั้งหนึ่งแล้ว ยังมีความพอใจที่จะดำเนินงานเช่นนี้อีก ผู้เขียนเชื่อว่าจะหาได้ยากยิ่ง

ในยุคบุกเบิกของการพิมพ์นั้น ช่างพิมพ์คนหนึ่งอาจต้องทำงานหลายหน้าที่ ทั้งออกแบบตัวพิมพ์ หล่อตัวพิมพ์ เรียงพิมพ์ และตีพิมพ์ และอาจเป็นทั้งผู้เขียนและบรรณาธิการด้วย นั่นเป็นเรื่องของความจำเป็นในอดีต ขณะที่เทคโนโลยียังไม่ก้าวหน้า อาชีพกรพิมพ์และการทำหนังสือยังอยู่ในวงจำกัด แต่ปัจจุบันเทคโนโลยีทางการพิมพ์ได้ก้าวหน้าไปมาก ผู้ประกอบอาชีพแต่ละแขนงของการพิมพ์ก็มีจำนวนมาก กระบวนการพิมพ์ปัจจุบันมีหลายระบบ แต่ละระบบก็มีกรรมวิธีในการจัดเตรียมต้นฉบับและการพิมพ์แตกต่างกัน แม้แต่การเรียงพิมพ์ปัจจุบันก็นำเอาการเรียงพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์มาแทนการเรียงพิมพ์ด้วยมือ นอกจากนั้นกิจการพิมพ์ ในปัจจุบันยังแตกแขนงอาชีพออกไปอีกหลายสาขา ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นงานที่รวมอยู่ในโรงพิมพ์

การทำหนังสือปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถของบุคคลหลายอาชีพประกอบกันตามขั้นตอนและกรรมวิธีของการผลิต เช่น หนังสือที่พิมพ์ระบบออฟเซต ผู้เตรียมต้นฉบับต้องมีความเข้าใจ

คนทำหนังสือ

บรรณาธิการ
ฝ่ายออกแบบ
ฝ่ายผลิตและ
ฝ่ายการตลาด
สำหรับฝ่ายออก
แบบนี้สำนัก
พิมพ์บางแห่ง
อาจรวมไว้ใน
ฝ่ายผลิต แต่ใน
แง่ของกิจกรรม
ตามขั้นตอนของ
การผลิตหนังสือ

ควรจะมีการออกแบบก่อนดำเนินการผลิต ส่วนฝ่ายจัดการและบัญชีมีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายในสำนักพิมพ์ทั้งก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินการ และหลังกระบวนการผลิตได้เสร็จสิ้นแล้ว ฝ่ายจัดการควบคุมการดำเนินงานของทุกฝ่ายและฝ่ายบัญชีเกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกและรวบรวมหลักฐานการเงิน ในการดำเนินงานของสำนักพิมพ์โดยทั่วไปฝ่ายจัดการของสำนักพิมพ์จะไม่แบ่งส่วนงานอย่างฝ่ายอื่นๆ แต่มักดำเนินการในรูปของคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยประธานหรือผู้จัดการสำนักพิมพ์ และหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ฝ่ายจัดการมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผนและควบคุมการดำเนินงาน

ฝ่ายการตลาดและฝ่ายผลิตจะมีส่วนร่วมตกลงใจรับพิมพ์ต้นฉบับด้วย หลังจากทราบผลการพิจารณาเนื้อหาแล้ว ฝ่ายการตลาดจะเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผู้ซื้อ จำนวนจำหน่าย และแผนการจัดจำหน่าย ส่วนฝ่ายผลิตจะให้ข้อกำหนดเกี่ยวกับขนาดเล่ม ชนิดของกระดาษ ระบบการพิมพ์ การทำเล่ม ประมาณราคาค่าพิมพ์ และแผนการผลิต

2. การทำสัญญา เมื่อผลการพิจารณาดังกล่าวข้างต้นเป็นที่พอใจแล้ว สำนักพิมพ์จึงจะทำสัญญาตกลงกับผู้เขียน ในกรณีที่ต้องมีการแก้ไข ปรับปรุงต้นฉบับด้วยนั้น การทำสัญญาอาจทำได้ทันที โดยกำหนดเงื่อนไขของการแก้ไขปรับปรุง ตามข้อกำหนดของสำนักพิมพ์ไว้ในสัญญาด้วย หรืออาจทำสัญญาหลังจากผู้เขียนได้แก้ไขปรับปรุงต้นฉบับจนเป็นที่พอใจแล้ว ทั้งนี้ยอมแล้วแต่กรณีที่สำนักพิมพ์จะพิจารณาตามความเหมาะสมของสถานการณ์

ข้อตกลงที่ต้องกำหนดไว้ในสัญญาเช่น ผู้เขียนยืนยันว่าเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในต้นฉบับที่เสนอให้สำนักพิมพ์จัดพิมพ์จำหน่ายและยินยอมให้สำนักพิมพ์นำต้นฉบับนั้นไปจัดพิมพ์จำหน่ายตามเงื่อนไขของข้อตกลงได้ เงื่อนไขสำคัญของข้อตกลงที่อาจต้องมีการเจรจา เช่น จำนวนพิมพ์ กำหนดเวลาในการจัดพิมพ์ ผลตอบแทนที่ผู้เขียนพึงได้รับจากผู้จัดพิมพ์จำหน่าย เป็นต้น

สำนักพิมพ์อาจมอบหมายให้นิติกรประจำสำนักพิมพ์หรือบรรณาธิการเป็นผู้พิจารณาและทำความตกลงกับผู้เขียนตามนโยบายและแนวปฏิบัติของสำนักพิมพ์ ผลตอบแทนที่ผู้เขียนพึงได้รับจากสำนักพิมพ์ หรืออัตราค่าลิขสิทธิ์นั้น จะเกี่ยวข้องกับประเภทของหนังสือ จำนวนพิมพ์ และราคาปกหรือราคาขายปลีก

3. การเตรียมต้นฉบับ หลังจากสำนักพิมพ์ได้จัดทำสัญญาจัดพิมพ์กับ ผู้เขียนและได้รับต้นฉบับแก้ไขปรับปรุงของผู้เขียนแล้ว บรรณาธิการจะต้องอ่านต้นฉบับโดยละเอียดอีกครั้ง การอ่านต้นฉบับครั้งแรกในขั้นตอนของการพิจารณาดังกล่าวนั้น เป็นการอ่านเพื่อพิจารณาคุณค่าของเนื้อหาว่าสมควรจัดพิมพ์จำหน่ายหรือไม่ แต่การอ่านในขั้นตอนของการเตรียมต้นฉบับนี้ เป็นการอ่านเพื่อปรับปรุงคุณภาพของต้นฉบับให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงต้องอ่านอย่างละเอียด พิจารณาทั้งเนื้อหาและการลำดับความ ในแง่ของเนื้อหาก็กต้องดูว่ามีการเสนอข้อเท็จจริงผิดพลาดใน

การเลือกใช้คำที่สะกดได้หลายแบบ แบบของเชิงอรรถและบรรณานุกรม แบบของตารางและแผนภูมิ ฯลฯ และในบางกรณีอาจจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างของประโยค และข้อความบางตอนที่เยิ่นเย้อและสับสนให้กระชับและชัดเจน รวมทั้งลำดับของหัวข้อเรื่องต่างๆ ในแต่ละบทให้ถูกต้อง ตลอดจนการลำดับส่วนต่างๆ ของต้นฉบับ ตั้งแต่หน้าแรกจนหน้าสุดท้าย งานในขั้นนี้เป็นงานละเอียด บรรณาธิการหรือผู้ช่วยบรรณาธิการซึ่งรับผิดชอบงานในขั้นนี้ อาจต้องตรวจทานต้นฉบับตั้งแต่ต้นจนจบ ถึงสองครั้งหรือสามครั้ง เพื่อให้ต้นฉบับถูกต้องและสมบูรณ์ ก่อนที่จะส่งต้นฉบับให้ฝ่ายออกแบบและฝ่ายผลิตดำเนินการต่อไป

4. การออกแบบหนังสือ ในทฤษฎีนั้น การออกแบบหนังสือเป็นกิจกรรม ที่สำคัญยิ่งในการเสริมคุณภาพของหนังสือ ทั้งเพื่อการสื่อสารและการจำหน่าย แต่ในทางปฏิบัตินั้น ผู้จัดทำหนังสือในประเทศยังไม่ให้ความสำคัญของการออกแบบเท่าที่ควร หนังสือไทยจึงไม่มีใครมีการออกแบบ โดยมากมีลักษณะซ้ำซ้อนจำเจกับแบบที่เคยทำกันมาแต่เดิมคือมักเป็นการเลียนแบบ ไม่มีลักษณะเฉพาะที่แสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์เท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องจากเหตุผลบางประการ เช่น ความรู้เรื่องการออกแบบหนังสือยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร การออกแบบหนังสือทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เพราะต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการออกแบบ การจัดพิมพ์หนังสือในประเทศมักทำกันอย่างรวบรัด ขั้นตอนใดที่อาจทำให้เสียเวลาก็มักผ่านเลยไป เป็นต้น

ฝ่ายบรรณาธิการจะส่งต้นฉบับที่ได้ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์ แล้วมาให้ฝ่ายออกแบบดำเนินการต่อไป ฝ่ายบริการจะได้แจ้งเนื้อหาโดยสรุป พร้อมข้อกำหนดพื้นฐานในการจัดพิมพ์หนังสือให้ผู้ออกแบบได้ทราบด้วย เช่น กลุ่มผู้อ่าน จำนวน พิมพ์ ราคาปกหรือราคาขายปลีก ขนาดเล่ม ชนิดของกระดาษเนื้อในชนิดของปกและการทำเล่ม ระบบการพิมพ์ รวมทั้งการศึกษาวិเคราะห์หนังสืออื่นที่มีเนื้อหาเดียวกัน ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ออกแบบใช้ความคิดสร้างสรรค์ ออกแบบหนังสือสอดคล้องกับความประสงค์ของฝ่ายบรรณาธิการและฝ่ายการตลาด ผู้ออกแบบอาจได้รับต้นฉบับของผู้เขียนอีกสำเนาหนึ่งเพื่อพิจารณาแนวทางการออกแบบไปพร้อม ๆ กับการจัดเตรียมต้นฉบับของฝ่ายบรรณาธิการจะช่วยให้ช่วงเวลาของกระบวนการจัดพิมพ์สั้นลงได้บ้าง ในกรณีเช่นนี้ เมื่อฝ่ายบรรณาธิการ

แต่ละแห่ง เกียรติภูมิของผู้เขียน บรรณาธิการ และผู้ออกแบบ ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระของงานแต่ละส่วนด้วย

5. การผลิต ต่อจากขั้นตอนของออกแบบคือการผลิต ซึ่งได้แก่การเรียงพิมพ์ การพิสูจน์อักษร ภาพประกอบ การจัดหน้าและอาร์ตเวิร์ค การทำแม่พิมพ์ งานพิมพ์และการทำเล่ม ในขั้นของการผลิตนี้ ส่วนหนึ่งจะดำเนินการภายในสำนักพิมพ์โดยบุคลากรในฝ่ายผลิตหรือบุคลากรภายนอกทำให้เป็นแต่ละอย่าง เช่น การเขียนหรือการถ่ายภาพประกอบ แต่อีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนใหญ่นั้นเป็นงานของโรงพิมพ์ ฝ่ายผลิตมีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการผลิตของสำนักพิมพ์ โดยการทำเองและโดยการจ้าง ภารกิจของฝ่ายผลิตก็คือ การดำเนินการให้ผลงานออกมามีคุณภาพ แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด และประหยัดอยู่ในงบประมาณที่กำหนดไว้

5.1 การเรียงพิมพ์ การเรียงพิมพ์ก็คือการนำตัวพิมพ์มาประกอบข้อความตามต้นฉบับพิมพ์ติดตามที่ออกแบบไว้ ในอดีตการเรียงพิมพ์จะเรียงด้วยมือ ปัจจุบันนิยมเรียงพิมพ์และจัดหน้าในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพราะสะดวกในการตรวจแก้ไข ปัจจุบันมีผู้ดำเนินการรับจ้างเรียงพิมพ์และจัดหน้าด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ส่วนการเรียงพิมพ์ด้วยตัวตะกั่ว ซึ่งโดยมากมักเรียงพิมพ์ด้วยมือนั้นแทบจะไม่มีในโรงพิมพ์โดยทั่วไปขณะนี้

5.2 การพิสูจน์อักษร คนพิสูจน์อักษรเป็นผู้ที่มีหน้าที่มีความรับผิดชอบโดยตรงในการอ่านตรวจพิสูจน์ สอบทานและแก้ไขต้นฉบับงานระหว่างทำให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางภาษา แบบแผนของหน่วยงาน (house style) รายละเอียดของสิ่งพิมพ์ และอื่น ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของตน หากอ่านหรือตรวจพบเห็นคำหรือข้อความที่สงสัยไม่แน่ใจหรืออยู่ในอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของตนโดยตรง ควรจะได้หารือกับเจ้าของต้นฉบับ เจ้าของงาน บรรณาธิการหรือผู้มีอำนาจหน้าที่ด้วย ไม่ควรจัดการแก้ไขในสิ่งที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาหรือข้อขัดแย้งภายหลังได้

สำหรับการพิสูจน์อักษรในหนังสือที่มีลักษณะเนื้อหาเชิงวิชาการเชิงสารคดี หรือมีเนื้อหาเป็นเรื่องราวสาระสำคัญ ต้องเน้นความถูกต้องเรียบร้อยครบถ้วนสมบูรณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และควรต้องมีการตรวจทานหลายครั้งหรือให้ผ่านผู้ตรวจหลายคนหรือให้การอ่านตรวจจับคู่กันได้

ในการตรวจพิสูจน์เพื่อแก้ไขตัวอักษรที่เป็นแบบอย่างที่ดีแบบหนึ่ง

นี่นั่นก็ยังคงเป็นวิธีการที่ต้องอาศัยคนปฏิบัติงานช่วยพิจารณาตัดสินใจควบคู่ไปกับการใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ด้วยเสมอ เพราะต้องใช้คนเลือกใช้คำสั่งที่เหมาะสมกับงานและพิจารณาตัดสินใจในการแก้ไขด้วย เนื่องจากความสามารถของระบบคอมพิวเตอร์ยังไม่สามารถทำงานแทนคนได้ทุกอย่าง

5.3 การจัดหน้าและอาร์ตเวิร์ก การจัดอาร์ตเวิร์กก็คือการนำเอาองค์ประกอบต่างๆ ที่ต้องการ เช่น ตัวอักษรเรียงพิมพ์ ภาพประกอบหรือกราฟิกอื่น ๆ ที่เกิดจากการพิมพ์ การขีดเขียน การถ่ายภาพ มาออกแบบจัดวางไว้รวมกัน บนพื้นที่ของหน้ากระดาษมาสเตอร์กริดที่ได้ออกแบบกำหนดพื้นที่ไว้เป็นคอลัมน์พื้นที่สำหรับจัดวาง และจัดบริเวณขอบว่างของกระดาษเอาไว้แล้ว ต้นแบบที่จัดเสร็จก็ถูกนำไปถ่ายแยกสีและอัดลงแม่พิมพ์หรือเพลตเพื่อใช้เป็นแม่พิมพ์ (printing plate) ต่อไป

การทำต้นแบบอาร์ตเวิร์กของหนังสือส่วนใหญ่จะทราบกันเป็นอย่างดีว่าจะต้องถูกนำไปใช้เป็นแม่พิมพ์ในการพิมพ์ระบบออฟเซต นักออกแบบสามารถใช้วิธีประกอบหน้าอาร์ตเวิร์กได้อย่างกว้างขวาง เช่น อาจจะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้วยการเรียงพิมพ์ข้อความเนื้อเรื่องหรือการสร้างภาพประกอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และจัดประกอบกันในเครื่องคอมพิวเตอร์เลยทั้งหมด ซึ่งสามารถส่งไฟล์ข้อมูลลงแผ่นดิสก์ไปยังเครื่องแยกสีที่สามารถต่อพ่วงกับเครื่องถ่ายทำแม่พิมพ์และต่อพ่วงเข้าสู่แท่นพิมพ์และพิมพ์ขึ้นงานออกมาจริงได้เลย โดยเป็นกระบวนการทำงานต่อเนื่องภายในหน่วยผลิตเดียวกันแบบเบ็ดเสร็จทั้งหมดก็ได้ หรือจะเป็นการจัดประกอบขึ้นด้วยมือ ด้วยการตัดต่อ - ปะติดส่วนประกอบต่างๆ รวมกันบนหน้ากระดาษมาสเตอร์กริด โดยการใช้อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องเขียน ฯลฯ มาช่วยอำนวยความสะดวกต่อการจัดประกอบ และใช้การเขียนคำสั่งบนกระดาษสั่งงานกำกับอาร์ตเวิร์กให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไปทำเทคนิคอื่นๆ มาประกอบต่ออีกเพื่อให้ได้ผลทางการพิมพ์ตามที่ต้องการออกมา

การจัดประกอบหน้าด้วยมือจึงเป็นเพียงการจัดประกอบส่วนประกอบต่างๆ เป็นภาพขาว-ดำเท่านั้น อันเป็นการจัดเตรียมต้นฉบับสำหรับการถ่ายฟิล์ม (preparing camera ready artwork) เพื่อนำไปทำแม่พิมพ์จริงออกมา

ดังนั้นการทำอาร์ตเวิร์กหรือต้นแบบที่สำเร็จออกมานั้น นอกจาก

โรงพิมพ์ก็ได้ ปัญหาสำคัญจะอยู่ที่การคำนวณความหนาของสันหนังสือ การออกแบบปกหนังสือจะต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย

งานพิมพ์เนื้อในนั้น ถ้าเป็นการพิมพ์ในระบบออฟเซต สำหรับหนังสือจำนวนมาก หรือหนังสือที่อาจมีปัญหาในการเข้าหน้าหรือตำแหน่งและขนาดของภาพประกอบ ทางโรงพิมพ์ก็อาจจะนำฟิล์มที่จัดแบบไว้แล้วไปทำแบบพิมพ์เขียว พับเข้าเล่ม สำหรับปรู๊ฟขั้นสุดท้ายก่อนจะอัดเพลท ถ้ามีข้อผิดพลาดก็จะสามารถแก้ไขแผ่นฟิล์มให้ถูกต้องได้

5.7 การทำเล่ม กิจกรรมในขั้นนี้จะประกอบด้วย การพับ การเก็บเล่ม การเย็บเล่ม เข้าปกและตัดริม การทำเล่มเป็นกิจกรรมขั้นสุดท้ายของกระบวนการผลิตหนังสือ

แผ่นพิมพ์แต่ละแผ่นเป็นกระดาษขนาดใหญ่ ตามขนาดเครื่องพิมพ์ เช่น แทนตัดสอง แทนตัดสี่ แต่ละหน้าของแผ่นพิมพ์จะจัดเป็น 4 หน้า, 8 หน้า หรือ 16 หน้า ตามขนาดหน้าของหนังสือ ซ่างพับจะนำกระดาษแต่ละแผ่นนี้มาพับให้ได้ขนาดตามต้องการและให้เลขหน้าของหนังสือเรียงกันตามลำดับ จากนั้นจึงเก็บเล่มโดยนำแผ่นพับแต่ละแผ่นมาวางซ้อนกันตามลำดับหน้าจนครบเล่ม การพับและเก็บเล่มนี้อาจใช้เครื่องพับและเก็บเล่มแทนการทำด้วยมือ ขั้นตอนต่อไป จึงเย็บเล่มด้วยลวด หรือด้าย หรือไสสันதாகาว ฯลฯ และติดปก ในขั้นสุดท้ายจึงตัดริมด้วยเครื่องตัดกระดาษ ให้ได้ขนาดหนังสือตามที่ต้องการ

